

”Utsatta grupper bortprioriterade i Arbetsförmedlingens reformer”

De människor som står längst ifrån arbetsmarknaden har sällan en röst i den offentliga debatten. De har heller inte en röst i den enorma reformering som just nu pågår av Arbetsförmedlingen där starka aktörer gör sig redo att ta över Arbetsförmedlingens roll 2021. På debattsidor, på ledarsidor och i artiklar spekuleras det i hur det ska gå till.

Få lyfter de individer som av olika anledningar har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Den grupp som vuxit trots högkonjunktur, den grupp vars individer alltför ofta riskerar att falla mellan stolarna. För dessa människor är vi, de idéburna aktörerna inom arbetsmarknadspolitiken, en stark resurs. Vår sektor har under många år drivit hållbara verksamheter för dessa grupper med tjänster som kan utföras utan krav på formell utbildning eller av människor som på grund av sjukdom eller funktionsvariationer hamnat långt ifrån arbetsmarknaden. Exempelvis drivs secondhand-butiker, olika typer av återbruk, hunddagis, lokalvård och gröna näringar. Vi är aktörer som återinvesterar allt överskott tillbaka in i verksamheterna. På så vis har vi skapat ännu fler arbetsträningsplatser och möjliggjort fler anställningar inom verksamheterna för de individer som står allra längst ifrån ett arbete – med goda resultat som följd.

Som läget är idag kan vi med oro se hur många av de handläggare som finns kvar på Arbetsförmedlingen tvingas prioritera myndighetsutövningen i att skriva in arbetssökande som genom det får rätt till A-kassa. Det med minskat utrymme att erbjuda olika typer av insatser för arbetssökande. Med

gediget lobbyarbete från de upphandlade utbildnings- och tjänsteföretagen, har handläggare dessutom i hög grad styrts mot att prioritera anvisningar av arbetssökanden till stöd och matchningsföretag samt till arbetsmarknadsutbildningar. Verktyg som finns för placering av utsatta individer hos de idéburna aktörerna, som till exempel förstärkt arbetsträning och stöd till personligt biträde, är inget som vi ser prioriteras. Det i sin tur har lett till att många av de idéburna aktörerna tappat såväl deltagare som intäkter. Konsekvensen av det är att grupper som står längst ifrån arbetsmarknaden växer. Detta sker, trots att det i regeringens uppdrag tydligt står, att det är grupper i särskild utsatthet som ska prioriteras.

I debatten lyfts att kommunerna skulle få ett utökat ansvar eller kunna bli en upphandlad aktör inom arbetsmarknadspolitiken. Det ser vi som mycket riskfyllt för vår sektor genom att människor därmed går miste om en viktig plattform för empowerment-processer och möjligheter att komma igen på arbetsmarknaden. Vi ser redan nu hur våra idéburna verksamheter konkurreras ut av kommunala hunddagis, caféer och secondhand när staten satsar på extratjänster med mera. Vår ståndpunkt är därför att ansvaret för arbetsmarknadspolitiken fortsatt måste styras från Arbetsförmedlingen.

Vi idéburna aktörer har inget emot konkurrens, men anser att den ska ske på lika villkor, vilket inte blir fallet med insatser som till exempel extratjänster som bara riktas till kommunerna. Det samma gäller Samhall, som har en ersättningsmodell för anställning av personer långt från arbetsmarknaden, som ser helt annorlunda ut jämfört med andra företag och verksamheter som anställer personer ur samma målgrupp. Vi är övertygade om att regeringen inte haft som uppsåt att konkurrera ut idéburna aktörer genom Samhall, men oroas när vi ser att regeringen i budgeten för 2020 så ensidigt fortsätter att satsa resurser på Samhall. Vi menar att regeringen genom det, inte ser den idéburna sektorn som en

resurs, trots att vi erbjuder verksamheter för människor med en komplex bakgrund. Bakgrunder som inte har access till arbete inom Samhall.

Idag finns flera väl fungerande verktyg för upphandling av arbetsmarknadsinsatser riktade till idéburna aktörer såsom upphandling med sysselsättningskrav, reserverade kontrakt inom LOU och idéburet offentligt partnerskap (IOP), som används i allt för låg utsträckning. Upphandling med sysselsättningskrav har sedan många år använts i länder inom EU med mycket goda resultat. Det gör att vi redan har existerande verktyg som offentlig sektor kan använda sig av för att genom kompletterande aktörer verkställa ett arbetsmarknadspolitiskt uppdrag. Den 12 december kommer även förslaget från den statliga utredningen "Idéburna aktörer i välfärden" som ska möjliggöra för vår sektor att vara verksamma i välfärdsarbetet, bland annat inom arbetsmarknadsområdet. Vi kan bara hoppas att processen att förändra arbetsmarknadspolitiken tar hänsyn till utredningens förslag.

Låt oss vara kloka i den reformprocess som pågår. Det gynnar samhället att se och uppmärksamma de individer som har störst behov av arbetsmarknadsinsatser, men som själva inte är röststarka i debatten. Det gynnar också samhället att se den tillgång som de idéburna aktörerna utgör med sitt engagemang, sina starka drivkrafter och sin gedigna kunskap om utsatta grupperns väg in på arbetsmarknaden. Låt oss vara kloka genom att använda de redan tillgängliga verktygen för Arbetsförmedlingen samt de som inom kort kommer genom utredningen "Idéburna aktörer i välfärden" – i syfte att inkludera såväl små som stora aktörer inom den idéburna sektorn. De prioriterade grupperna i regeringens uppdrag måste ges en reell chans att få påbörja sin väg in på arbetsmarknaden.

De idéburna aktörerna inom det arbetsmarknadspolitiska området
Lelle Karlsson, ordförande för Certasf – Svenska Branschorganisationen för certifiering av arbetsintegrerande

sociala företag

Gordon Hahn, ordförande för Coompanion Sverige

Ulrika Stuart Hamilton, generalsekreterare för Famna – riksorganisationen för idéburen välfärd

Patrik Schröder, ordförande för Forum – idéburna organisationer med social inriktning

Bosse Blideman, ordförande för Skoopi – De arbetsintegrerande sociala företagens organisation

Lena Lago, styrelseledamot för Kvarnstallet – ett bolag inom Bastakoncernen.

Ulrica Persson, verksamhetsledare för Dialogkraft

Pernilla Svebo, VD för Vägen ut